أَصْلُ دِينِ الإسْلاَمِ وَقَاعِدَتِهِ

އިސްލާމްދީނުގެ އަސްލު އަދި އޭގެ އަސާސް

ލިޔުއްވީ:

ޝައިޚުލް އިސްލާމް މުޖައްދިދު މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބު رَحِمَهُ الله

ތަރުޖަމާކީ:

عبد الرحيم أبو عبد الله المدني

بسم اللّٰه الرحمن الرحيم

أَصلُ دِينِ الإِسلاَمِ وَ قَاعِدَتِهِ

މުޤައްދިމާގެ ކުރު ތަޢާރަފެއް

އެކަލޭގެފާނަކީ ޝައިޚުލް އިސްލާމް އަލްއިމާމު މުޖާހިދު މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބު ބިން ސުލައިމާން ބިން އައްތަމީމީއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ބައްޕާފުޅު ޢަބްދުލްވައްހާބު ބިން ސުލައިމާން އަކީ ކާފާފުޅު ސުލައިމާން ބިން ޢަލީ އަލީ އެދުވަސްވަރުގެ އެންމެ ބޮޑެތި ޢިލްމުވެރިންގެ ތެރެއިން ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭކަލުންނެވެ.

އެކަލޭގެފާނު އުފަންވެ ވަޑައިގަތީ ހިޖްރީ ސަނަތުން 1115 ވަނަ އަހަރު ޖަޒީރަތުލް ޢަރަބްގެ ނަޖްދުގެ އަލްޢުޔައިނާއަށެވެ. އެކަލޭގެފާނުގެ އުމުރުފުޅުން ދިހަ އަހަރުގައި ޤުރުއާން ހިތުދަސްކުރެއްވިއެވެ. އަދި މައްކާއަށާއި މަދީނާއަށް އިލްމު އުގެނިވަޑައިގަތުމަށް ދަތުރުކުރެއްވިއެވެ. އަދި އެކަލޭގެފާނު ތަރުބިއްޔަތުން ދަތުރުފުޅުގައި މަދީނާގެ އެކަލޭގެފާނު އުސްތާޛުންގެ ތަރުބިއްޔަތުގެ އަސަރު ވަރަށް ބޮޑަށް ލިބިވަޑައިގެންނެވިއެވެ. އަދި އެއަށްފަހު ބަޞްރާ، އަޙުސާއަށް އިލްމު ހޯދުމަށް ތަކުލީފުއުފުއްލަވައި ގަދައަޅުއްވައި މަސައްކަތްކުރެއްވިއެވެ.

އެކަލޭގެފާނުގެ ޝައިޚުންގެ ތެރޭގައި އެކަލޭގެފާނުގެ ބައްޕާފުޅު ޢަބްދުލްވައްހާބު ބިން ސުލައިމާނު، މަދީނާގެ އެދުވަސްވަރުގެ ބަދީޢާ އިލްމުވެރިޔާ މުޙައްމަދު ބިން ޙަޔާ އައްސިންދީ އަދި މަދީނާގެ ފިޤުހުވެރިއެއްކަމުގައިވާ ޢަބްދުﷲ ބިން އިބްރާހީމް ބިން ސައިފް އަދި އިސްމާޢީލް ބިން މުޙައްމަދު

أَصْلُ دِينِ الإِسْلاَمِ وَ قَاعِدَتِهِ

އަލްޢަބްދޫސީ އައްޝާދީ އަދިވެސް ވަރަށް ގިނަ އިލްމުވެރިން ހިމެނިވަޑައިގަންނަވައެވެ.

އެކަލޭގެފާނުގެ ދަރިވަރުންގެ ތެރޭގައި އިމާމު އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ ދަރިކަލުންކަމުގައިވާ ޢަބްދުﷲ އަދި ޙުސައިން އަދި ޙަސަން އަދި ޢަލީ ހިމެނިވަޑައިގަންނަވައެވެ. އޭގެ އިތުރުން އިމާމު އިބުނު ޤައްސާމު އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ ފަހުން ވަޑައިގެންނެވި އެންމެ ބޮޑު އެއްއިމާމު ކަމުގައިވާ އެކަލޭގެފާނުގެ ކާފަ ދަރިކަލުން އަބްދުއްރަޙްމާން ބުން ޙަސަން ބުން މުޙައްމަދު ބުން ޢަބްދުލްވައްހާބު ފަދަ ބޮޑެތި އިލްމުވެރިން ހިމެނިވަޑައިގަންނަވައެވެ.

އެކަލޭގެފާނު ލިޔުއްވި ފޮތްތަކުގެ ތެރޭގައި މަޝްހޫރު ބައެއް ފޮތްތަކުގެ ތެރޭގައި ކިތާބުއް ތައުޙީދު، އުޞޫލުއް ޘަލާޘާ، އަލްޤަވާޢިދުލް އަރްބަޢު، މުޚްތަޞަރު ސީރަތިއް ރަސޫލް، މުޚްތަޞަރު ޒާދުލް މަޢާދު، މަސާއިލުލް ޖާހިލިއްޔާ، ފާއިދާ، ކަޝްފުއް ޝުބުހާތު އަދިވެސް ވަރަށް ގިނަ ފޮތްތަކާއި ރިސާލަތައް ލިޔުއްވިއެވެ.

އެކަލޭގެފާނު ދަޢުވަތުގެ މައިދާނުގައި ހުރަސްކަމުން ގޮވާލައްވައި މުސްތަޤާއްމަތް މަސައްކަތްތަކާއި ޝިރުކާއި ބާޠިލްތަކާއި ޝިރުކުކުރުވުން ދިޔަ މަސްއަލާގައި ޖާހިލުކަމުގައި އަދި ޝިރުކުކަމުގެ ކަރުދާސްތަކުގައި ޝިރުކާއި އަޅުކަމްވެރިންނާއި ދުރުކަމާ ޢިބާދަތުގެ ޢިބާދަތްކުރުމާއި ﷲ ސުބުޙާނަހޫ ވަތަޢާލާގެ ދީން ނަގަހައްޓާ ބަހައްޓާﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ ބާރާނަހުތްކުރައްވާ މަސްރަޙީގެ މައްޗަކަށް އާޚަރުތްކުރައްވައި އުއްމަތަށް ނަޞީޙަތްދެއްވިއެވެ. އިމާމު ޝައިޚުލް ފާރު އަދި

أَصلُ دِينِ الإِسلاَمِ وَ قَاعِدَتِهِ

އެނޫންވެސް ވަރަށް ގިނަ އިލްމުވެރިން އެކަލޭގެފާނުގެ މައްޗަށް ޘަނާ ދަންނަވާފައިވެއެވެ.

އެކަލޭގެފާނު އަވަހާރަވެ ވަޑައިގަތީ އުމުރުފުޅުން 91 އަހަރުގައި ހިޖުރީ ސަނަތުން 1206 ވަނަ އަހަރު ޝައްވާލު މަހުގެ ފަހުކޮޅުގައެވެ. އެކަލޭގެފާނުގެ ގޯރު ފުއްސަވައި ހެދީ ދަރުޢިއްޔާގައި ސުވަރުގޭން ނިޢުމަތް މިންވަރު ކުރައްވާފިއެވެ. އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ ފައިދާކުރަނިވި އިލްމުން ފައިދާ ހާސިލުކުރާ ބަޔަކުކަމުގައި ލައްވައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންތައް އިޞްލާހުކުރައްވާފިއެވެ.

رحمه الله رحمة واسعة وأسكنه الفردوس الأعلى. آمين.

أَصْلُ دِينِ الإِسْلَامِ وَ قَاعِدَتِهِ

އިސްލާމްދީނުގެ އަސްލު އަދި އޭގެ އަސާސް

أَصْلُ دِينِ الإِسْلَامِ وَ قَاعِدَتِهِ

މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބު ރަޙިމަހުﷲ ތަޢާލާ ވިދާޅުވިއެވެ.[1]

“އިސްލާމްދީނުގެ އަސްލު އަދި އޭގެ ޤަވާޢިދު ދެކަމެކެވެ:

ފުރަތަމަ ކަމަކީ:

އެއީ ޝަރީކު ކުރުމެއް ނެތި ﷲއަށް އެކަނި އަޅުކަންކުރުމުގެ އަމުރެވެ. އަދި އެކަމުގެ މައްޗަށް ބާރަށް އެދުންވެރިވުމެވެ. އަދި އެކަމުގެ މައްޗަށް އެކުވެރިވުމެވެ. އަދި އެކަންދޫކޮށްލާ މީހާ ކާފިރުކުރުމެވެ.

ދެވަނަ ކަމަކީ:

އަޅުކަމުގައި ﷲއަށް ޝިރުކު ކުރުމުގެ މައްޗަށް އިންޒާރުކުރުމެވެ. އަދި އެކަން ބާރުލަމުން ދެކުމެވެ. އަދި އެކަމުގެ މައްޗަށް އަދާވާތްތެރިވުމެވެ. އަދި އެކަންކުރާ ފަރާތް ކާފިރުކުރުމެވެ.

އެކަމާއި ޚިލާފުވާ ފަރާތްތަކަށް އެކިބައިތަކެއް ބެހެއެވެ:

(1) އެންމެ ވަރުގަދަތަރަން ޚިލާފުވާ މީހާއީ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ޚިލާފުވާ ފަރާތެވެ.

---

1. (الدرر السنية في الأجوبة النجدية: 22/2) މި ރިސާލާ އަކީ އަސްލުދީން ނުވަތަ ދީނުގެ މައި އަސާސް ބަޔާންކޮށްދެއްވުމަށް މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބު ރަޙިމަހުﷲ ލިޔުއްވާފައިވާ ރިސާލާއެކެވެ. މި ރިސާލާގެ ޝަރަހައެއް އިމާމު ޢަބްދުއްރަޙްމާން ބިން ޙަސަން ބިން މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބު رحمهم الله ކުރައްވާފައިވެއެވެ.

أصْلُ دِينِ الإِسْلاَمِ وَ قَاعِدَتِهِ

(2) (އަދި އޭގެ ތެރޭގައި) اللهއަށް އެކަނި އަޅުކަންކުރުމުގައި، ޝިރުކަށް އިންކާރު ނުކުރާ މީހުންވެއެވެ. އަދި ޝިރުކުގެ އަހުލުވެރިންނާއި ބަރާއަތްވެރި އެބައިމީހުން ނުވެއެވެ.

(3) އަދި އެބައިމީހުން ތެރޭގައި އެބައިމީހުންނާއި ބަރާއަތްވެރިވެ ކާފަރުން ކަމުގައި ނުދެކޭ މީހުންވެއެވެ.

(4) އަދި އެބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި (الله) އެއްކައުވަންތަ ކުރުމަށް ލޯބިނުކުރާ އަދި ރުޅިވެސް ނާރާމީހުން ވިއެވެ.

(5) އަދި އެބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި އެބައިމީހުން ކާފަރުކުރުމަށްފަހު އެއީ ބާޠިލުދީންތަކުންނަން ބަދުބަސްބުނުމަށް (ދެރައަކާންގުމަށް) ކުރިކަމެއްކަމަށް ދައުވާކުރާމީހުންވެއެވެ.

(6) އަދި އެބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި ޝިރުކަށް ރުޅިނާރާ އަދި އެކަމަށް ލޯބިވެސް ނުކުރާ މީހުންވެއެވެ.

(7) އަދި އެބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި ޝިރުކު ނޭނގޭ އަދި އެކަމަށް ދެކޮޅު ނަހަދާމީހުންވެއެވެ.

(8) އަދި އެބައިމީހުން ތެރޭގައި ތައުޙީދު (الله އެއްކައުވަންތަކުރުން) ނޭނގޭ އަދި އެކަމަށް އިންކާރުނުކުރާ މީހުންވެއެވެ.

(9) އަދި އެބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި ތައުޙީދަށް ބަދަލުކުރާ މީހުންވިއެވެ. އަދި ނުރައްކާތެރިކަމުގެ ގޮތުން އަސްލު ނުރައްކާ ބާވަތީ ވިއެވެ. ނަމަވެސް ތައުޙީދުގެ މަޤާމު ނޭނގެއެވެ. އަދި އެކަން ދުރުކޮށްލާ މީހުން ދެކެ ރުޅިއަރައެވެ. އަދި ކާފަރުވެސް ނުކުރެއެވެ.

أصلُ دِينِ الإِسلاَمِ وَ قَاعِدَتِهِ

(10) އަދި އެބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި ޝިރުކުކުރުން ދޫކޮށްލާ އެކަމަށް ނުރުހޭ މީހުންވިއެވެ. ނަމަވެސް އޭގެ މަޤާމު ނޯނެގެއެވެ އަދި ޝިރުކުގެ އަހުލުވެރިންނާ ބަރާއަތްވެރިވެސް ނުވެއެވެ. އަދި އެބައިމީހުން ކާފިރުންކުރައެވެ.

މިހިރާ މިސްކަތުން ވަނީ الله ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާގެ ފަރާތުން ނަޞީޙަތްކުރުން އެކަންކަމަކައިގެން ވަޒައިގެންނުވި ކަންކަމާއި ޚިލާފުވާކަށްނުޖެހެއެވެ. (އުޞޫލީ ބަސްއަރަ އިސްލާމްދީނުން ބޭރުވެގެންވެއެވެ) والله أعلم"

މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބުގެ ބަސްތަކު ނިމުނީ.

الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات.

28 رجب 1440هـ.

5 އެޕްރީލް 2019م